

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 46/26

Λουξεμβούργο, 24 Μαρτίου 2026

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-767/23 | [Remling] ¹

Η άρνηση εθνικού δικαστηρίου τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο πρέπει να είναι πάντοτε αιτιολογημένη

Ακόμη και όταν επιτρέπεται σε εθνικό δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας να απορρίπτει μέσα ένδικης προστασίας διά συνοπτικής αιτιολογίας, το δικαστήριο αυτό πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να εκθέτει κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο τους λόγους για τους οποίους έχει εφαρμογή μία από τις εξαιρέσεις από την υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής

Στη προκειμένη υπόθεση, το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί κατά πόσον συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης η δυνατότητα που παρέχει το ολλανδικό δίκαιο σε ανώτατο δικαστήριο να απορρίπτει έφεση επί τη βάσει και μόνον συνοπτικής αιτιολογίας. Η νομοθεσία αυτή αποσκοπεί, προς το συμφέρον της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, στη συντόμευση της διάρκειας των ένδικων διαδικασιών και στην εξασφάλιση της ευχέρειας του ανωτάτου δικαστηρίου να αφιερώνει περισσότερο χρόνο σε σημαντικές υποθέσεις. Το Δικαστήριο, αφού τονίζει τη θεμελιώδη λειτουργία που επιτελεί εντός του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής εν γένει και η υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής ειδικότερα, υπενθυμίζει ότι τα ανώτατα δικαστήρια υπέχουν υποχρέωση υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, από την οποία μπορούν να απαλλαγούν μόνο σε τρεις περιπτώσεις: όταν το ανακύψαν ζήτημα του δικαίου της Ένωσης δεν είναι κρίσιμο, όταν η επίμαχη διάταξη του δικαίου της Ένωσης έχει ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, ή τέλος, όταν η ερμηνεία αυτή παρίσταται τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπει περιθώριο εύλογης αμφιβολίας. Όταν ανώτατο δικαστήριο εκτιμά ότι συντρέχει μία από τις τρεις αυτές περιπτώσεις, πρέπει να αιτιολογεί την άρνησή του να προβεί σε προδικαστική παραπομπή στο Δικαστήριο, εκθέτοντας, σε κάθε περίπτωση, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, τους λόγους για τους οποίους δεν απαιτείται, κατά την άποψή του, να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο. Το ανώτατο δικαστήριο μπορεί, σε αυτό το πλαίσιο, να υιοθετήσει το σκεπτικό του κατώτερου δικαστηρίου στην επίμαχη διαφορά, εφόσον το κατώτερο δικαστήριο έχει εξηγήσει γιατί η υπόθεση εμπίπτει σε μία από τις τρεις παραπάνω περιπτώσεις.

Μαροκινός υπήκοος, του οποίου η σύζυγος και τα τέκνα κατοικούν στις Κάτω Χώρες και έχουν την ολλανδική ιθαγένεια, υπέβαλε στις Κάτω Χώρες αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής ισχύουσας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μετά την απόρριψή της αιτήσεως του με την αιτιολογία ότι ο ίδιος διέθετε ήδη άδεια διαμονής στην Ισπανία, ο αιτών κατέθεσε προσφυγή ενώπιον του πρωτοδικείου Χάγης – μεταβατική έδρα Ουτρέχτης (Κάτω Χώρες). Κατόπιν της απόρριψης και της προσφυγής, άσκησε έφεση ενώπιον του ολλανδικού Συμβουλίου της Επικρατείας. Το δικαστήριο αυτό εκτιμά ότι η απάντηση στο ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που εγείρει ο Μαροκινός υπήκοος προκύπτει με σαφήνεια από τη νομολογία του Δικαστηρίου. Συνεπώς, το εν λόγω δικαστήριο δεν υποχρεούται να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως και μπορεί να αποφανθεί επί της διαφοράς παραθέτοντας στην απόφασή του συνοπτική αιτιολογία.

Η δυνατότητα συνοπτικής αιτιολογήσεως προβλέπεται από τον εθνικό νόμο περί αλλοδαπών. Αντανακλά την εξισορρόπηση που επιδίωξε ο Ολλανδός νομοθέτης μεταξύ, αφενός, της βούλησης για γενίκευση της δυνατότητας άσκησης εφέσεως σε κάθε υπόθεση του δικαίου αλλοδαπών και, αφετέρου, της ανάγκης να παρέχεται στο Συμβούλιο

της Επικρατείας η δυνατότητα να επικεντρώνει τον έλεγχό του στα ζητήματα που χρήζουν απάντησης προς τον σκοπό ενότητας του δικαίου, εξέλιξης του δικαίου ή χάριν της δικαστικής προστασίας εν γένει.

Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο της Επικρατείας, διερωτώμενο αν πρέπει να εκθέτει εμπειριστατωμένα τους λόγους για τους οποίους εκτιμά ότι δεν υποχρεούται να προβεί σε προδικαστική παραπομπή, αποφάσισε να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο.

Στην απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι τα εθνικά δικαστήρια των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα υπέχουν υποχρέωση υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, από την οποία προβλέπονται εντούτοις τρεις εξαιρέσεις (μη κρισιμότητα του ανακύψαντος ζητήματος του δικαίου της Ένωσης· ύπαρξη απόφασης του Δικαστηρίου με την οποία έχει ήδη ερμηνευθεί ο επίμαχος κανόνας δικαίου της Ένωσης, ή περίπτωση σαφούς πράξης) ².

Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της **θεμελιώδους λειτουργίας που επιτελεί η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής στην έννομη τάξη της Ένωσης**, όταν το δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας αποφασίζει να μην υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο βάσει μίας από τις τρεις ως άνω εξαιρέσεις, **η απόφασή του πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να είναι αιτιολογημένη και, άρα να εκθέτει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, σε συνάρτηση με τις επίμαχες πραγματικές και νομικές περιστάσεις, τους λόγους για τους οποίους έχει εφαρμογή μία από τις τρεις παραπάνω εξαιρέσεις.**

Το γεγονός ότι ένα κράτος μέλος επιτρέπει σε δικαστήριο να χρησιμοποιεί συνοπτική αιτιολογία, προς τον σκοπό διασφάλισης της ορθής απονομής της δικαιοσύνης χάρη στη συντόμευση της διάρκειας των ένδικων διαδικασιών, δεν μεταβάλλει το παραπάνω συμπέρασμα. Ακόμη και σε μια τέτοια περίπτωση, εξακολουθεί να υφίσταται η υποχρέωση του ανωτάτου δικαστηρίου να **εκθέτει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, τους λόγους για τους οποίους κρίνει δικαιολογημένη τη μη υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο.**

Στο πλαίσιο αυτό, το ανώτατο δικαστήριο μπορεί να υιοθετήσει το σκεπτικό του κατώτερου δικαστηρίου στην επίμαχη διαφορά, εφόσον το κατώτερο δικαστήριο έχει εκθέσει τους λόγους για τους οποίους έκρινε είτε ότι το ανακύψαν ζήτημα του δικαίου της Ένωσης δεν ήταν κρίσιμο είτε ότι η επίμαχη διάταξη του δικαίου της Ένωσης είχε ήδη ερμηνευθεί από το Δικαστήριο είτε ότι η ερμηνεία αυτή παρίστατο τόσο προφανής ώστε να μην καταλείπει περιθώριο εύλογης αμφιβολίας.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Με την προδικαστική παραπομπή τα δικαστήρια των κρατών μελών μπορούν, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει κάθε άλλο εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο και, εφόσον υπάρχει, η σύνοψη](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεως.

Επικοινωνία: Jacques René Zammit ☎ (+352) 4303 3355.

Ακολουθήστε μας!

¹ Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

² Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1982, Cilfit, [283/81](#), και της 6ης Οκτωβρίου 2021, Consorzio Italian Management και Catania Multiservizi, [C-561/19](#) (βλ. επίσης [ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 175/21](#)).